

Tampereen ottolainauksen vuosiraportti 2022

Omistajaohjaus | Konsernihallinto



TAMPEREEN KAUPUNKI

Tampereen lainat

Lainamäärä

925,9 m€

Velkavastuut

1029,3 m€

Nostetut uudet
lainat

0 m€

Korkomenot

15,8 m€

Rahoitusmarkkinat 2022

Euroopan rahoitusmarkkinoilla vuosi 2022 alkuvuosi oli talouskasvun aikaa, kun koronarajoituksia purettiin ja Covid-19 pandemia ei enää rajoittanut ihmisten kulutusta. Ukrainan sodan alkaminen helmikuussa 2022 alkoi kuitenkin hyydyttää talouskasvua.

Vuoden 2022 kesällä pitkä negatiivisten korkojen aika loppui ja korot lähtivät pitkästä ajasta verrattain voimakkaaseen nousuun voimakkaan inflaation aiheuttamana keskuspankkien koronnostojen seurauksena. Suomen Pankin ennusteen mukaan BKT:n arvioidaan kasvavan 1,9 % vuonna 2022. Vuonna 2023 BKT:n arvioidaan supistuvan 0,5 % mutta kasvun elpymän 1,1 %:n 2024.

Keskuspankit ja valtiot tekivät mittavia talouden tukitoimia koronapandemian aikana ja näitä tukitoimia alettiin purkaa vuonna 2022. Ukrainan sota vaikeutti jo aiemmin alkanutta raaka-aineiden saatavuutta ja erityisesti energian saatavuutta. Euroopassa varauduttiin sähkökatkoihin ja tehtiin päätöksiä energian voimakkaan hinnannousun hillitsemiseksi.

Voimakas inflaatio oli vuoden 2022 puheenaihe. Inflaatio nousi erityisesti energian siivittämänä. Vuoden 2022 keskimääräinen inflaatio oli Tilastokeskuksen mukaan 7,1 %. Inflaation ympärillä käydään keskustelua siitä, onko inflaatio väliaikaista vai pysyvää ja milloin sekä miten keskuspankit tekevät koronnostoja. Euroopan keskuspankin tavoitteena on 2 prosentin inflaatio keskipitkällä aikavälillä eli hidasta, vakaa ja ennustettava inflaatio. Euroopan keskuspankin ohjauskorko oli useita vuosia nollassa. Tämä kausi päättyi vuoden 2022 heinäkuussa kun EKP nosti ohjauskoron 0,5 %:n ja kolme kertaa uudelleen loppuvuonna. Vuoden 2022 lopussa ohjauskorko oli 2,5 %. EKP:n pankeille tarjoama talletuskorko, ns. yön-yli talletuskorko nousi nolnaan heinäkuussa 2022 ja päättyi vuoden lopulla 2 %:n tasolle. Euribor-korot nousivat vahvasti seuraten ja ennakkoiden EKP:n koronnostoja ja vuoden lopussa 12 kuukauden Euribor-korko oli 3,291 %.

Euroopan keskuspankki on tukenut taloutta mittavilla ohjelmilla. Omaisuuserien osto-ohjelmassa (APP) omaisuuserien erääntyessä täysimääräisiä uudelleensijoituksia aiotaan jatkaa 2023 helmikuun loppuun saakka jonka jälkeen sijoitusten määrää pienennetään hallitusti. Sijoitusten määrää pienennetään keskimäärin 15 miljardilla kuussa. Pandemiaan liittyvän osto-ohjelman (PEPP) puitteissa hankittujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan uudelleen EKP:n ilmoituksen mukaan ainakin vuoden 2024 loppuun saakka.

Kuntien ja kuntien omistamien yhtiöiden rahoituksen saatavuus pysyi erittäin hyvällä tasolla vuoden 2022 aikana. Suomen julkisen sektorin maine on hyvä ja

Lainaa tyttäriltä

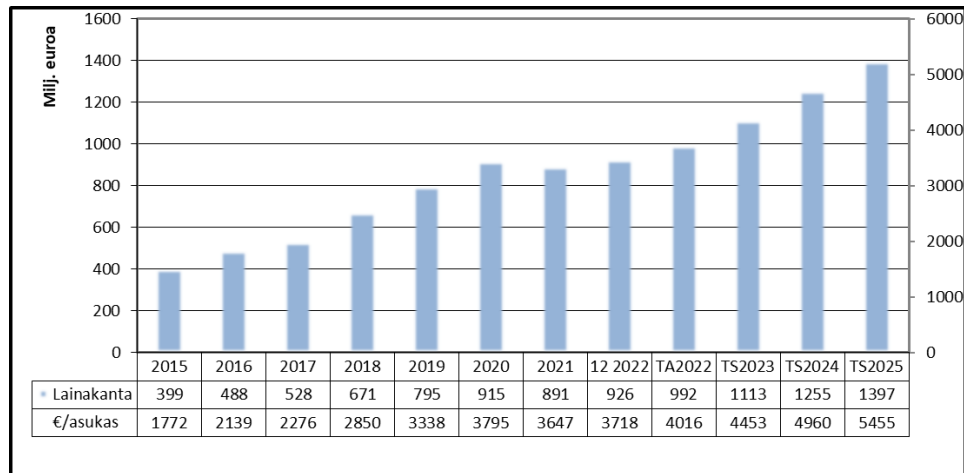
- Rahalaitosten lisäksi tytäryhtiöt rahoittavat kaupunkia.
- Merkittävin yksittäinen rahoittaja on Kuntarahoitus Oyj
- Viime vuoden lopulla tytäryhtiölainoja oli 273,9 miljoonaa euroa.

vaikeina aikoina raha etsiyty mieluiten turvallisiin kohteisiin. Pankit, sijoittajat ja erityisrahoituslaitokset ovat kiinnostuneita hoitamaan Suomen kuntien rahoitustarpeita. Kuntien tarvitsemaa pitkäaikaista rahoitusta on ollut tarjolla lähes yksinomaan erityisluottolaitoksilta, kuten Kuntarahoitukselta, Euroopan investointipankilta (EIB), Pohjoismaiden investointipankilta (NIB) tai Euroopan neuvoston kehityspankilta (CEB). Tampere on näiden neljän erityisrahoituslaitoksen asiakkaana. Liikepankit eivät ole pystyneet tarjoamaan varteenotettavia vaihtoehtoja pitkäaikaisissa rahoitustarpeissa. Joukkolainamarkkina toimii hyvin noin seitsemään vuoteen saakka. Lyhyessä, alle vuoden rahoituksessa kuntatodistusmarkkina on erittäin hyvä vaihtoehto.

Korollisten velkojen määrä nousi hieman

Velkojat: Kaupungin korolliset velat koostuivat vuodenvaihteessa rahalaitoslainoista ja tytäryhtiölainoista. Joukkolainoja tai kuntatodistuksilla nostettuja lyhytaikaisia lainoja ei ollut käytössä. Merkittävin yksittäinen rahoittaja oli Kuntarahoitus Oyj, jonka toiminta- ja kilpailukyky on säilynyt hyvänä rahoitusmarkkinoiden epävarmoinakin aikoina. Kaupungin toiseksi suurin lainarahan lähde oli omilta konserniyhtiöiltä saatu sisäinen velka. Konsernitili optimoi konsernin pääoman käytön, ulkoisen velan määrän ja minimoi ulkoiset korkomenot. Kuntarahoituksen, tytäryhtiöiden ja Euroopan investointipankin osuus Tampereen lainoista oli noin 84 prosenttia.

KAUPUNGIN RAHOITTAJAT:		925 885 417,51	100,00 %
KUNTARAOITUS OYJ		301 245 931,00	32,54 %
TYTÄRYHTIÖT		273 862 458,73	29,58 %
EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI		202 857 142,86	21,91 %
CEB COUNCIL OF EUROPE DEVELOPMENT BANK		90 820 512,82	9,81 %
NIB Pohjoismaiden Investointipankki		37 096 774,17	4,01 %
DEUTSCHE PFANDBRIEFBANK AG		20 000 000,00	2,16 %
TAMPEREEN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖKASSA		2 597,93	0,00 %
KUNTATODISTUKSET		0,00	0,00 %



- Kaupunki käyttää mm. koronvaihtosopimuksia suojautuakseen korkojen nousua vastaan.

- Noin 56 % korkomenoista kiinteitä.

Lainamäärä: Vuoden 2022 lopussa kaupungilla oli yhteensä lainaa 925,9 miljoonaa euroa. Korollisen lainan määrä kasvoi noin 35 miljoonaa euroa. Henkilöä kohden laskettuna kaupungin lainamäärä vastaa 3718 euroa eli kasvua tuli vuoden aikana 71 euroa.

Vuonna 2022 kaupunki ei nostanut hyvästä kassatilanteesta johtuen uusia pitkäaikaisia luottoja. Lainojen määrä rahalaitoksilta väheni viime vuonna nettomääräisesti noin 25,7 miljoonaa euroa, sen sijaan tytäryhtiöltä oleva lyhytaikainen velka kasvoi noin 60,6 miljoonaa euroa.

Korollisen tasevelan 925,9 miljoonaa euroa lisäksi kaupungilla oli vuodenvaihteessa taseen ulkopuolista rahoitusleasing-velkaa 103,4 miljoonaa euroa. Tämä vaihtuvakorkoinen leasing-velka mukaan laskettuna koko korollisen vieraan pääoman yhteismäärä oli 1029,3 miljoonaa euroa tilivuoden lopussa.

Lainojen korkomenot olivat yhteensä 15,8 miljoonaa euroa. Summa koostuu lainojen viitekoroista, marginaaleista sekä erilaisista koronvaihtosopimusten perusteella maksetuista koroista ja muista koroista. Koko korollisen vieraan pääoman maksettu keskiporkko oli viime vuonna 1,37 prosenttia. Luvussa on mukana 0,1 prosenttiyksikön suuruinen ei-kassavaikutteinen jaksotuskulu vuonna 2015 toteutetusta kirjauskäytännön muutoksesta koronvaihtosopimusten muokkaamiseen liittyen.

Suojausaste hyvällä tasolla

Riskienhallinta: Lainojen erääntymisen aiheuttaman jälleenrahoitusriskin takia varainhankinta hajautetaan maturiteetiltaan, instrumenteiltaan ja rahoittajapohjaltaan. Varainhankinnassa pidetään yllä toimivia rahoittajasuhteita kotimaassa ja kansainvälisesti. Tällä turvataan erilaisissa markkinaolosuhteissa suurtenkin rahoitustarpeiden tehokas toteutus. Viime vuonna kaupungilla oli velkaa viideltä eri rahoituslaitokselta. Ne olivat sekä kotimaisia että kansainvälisiä toimijoilta.

Tyypillisesti pitkäaikaista rahoitusta hankitaan 15–25 vuodeksi (maturiteetti). Tavoitteena on tasainen ja keskittymiä välttävä takaisinmaksuaikataulu, samoin kuin markkinatilanteen tehokas hyödyntäminen. Perinteisten velkakirjalainojen lisäksi käytetään joukkolainoja, leasing-rahoitusta ja kuntatodistuksia tilanteissa, joissa ne ovat tarkoituksenmukaisia ja ehdoiltaan kilpailukykyisiä. Vuonna 2022 ei nostettu uusia rahalaitoslainoja.

Korollinen velka altistaa kaupungin korkoriskille, jota pyritään hallitsemaan aktiivisesti. Kaupunki pyrkii rajaamaan vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää korkoriskiä solmimalla joko kiinteäkorkoisia velkakirjoja tai tavoitetta toteuttavia johdannaissopimuksia. Näillä sopimuksilla tavoitellaan korkomenojen parempaa ennustettavuutta ja markkinakorkojen heiluntaa alhaisempaa vaihtelua korkomenoissa. Tätä tavoitetta on toteutettu valtuuston hyväksymällä rahoituksen periaatteiden ja ottolainauksen vuosisuunnitelman mukaisella pyrkimyksellä pitää lainojen suojausaste 40–60 prosentissa. Näin markkinakorkojen muutokset vaikuttavat korkomeneihin vain osittain.

Suojausaste: Vuoden 2022 lopussa suojausaste oli noin 56 prosenttia eli runsaat puolet korkomenoista on kiinteitä ja euribor-koron muutokset vaikuttavat lähitulevaisuudessa noin 44 prosenttiin korkomenoista.

Rahoituksen periaatteiden mukaisesti suojauslaskennassa otetaan huomioon taloussuunnitelmakauden arvioitu velkamäärän kasvu. Siksi kaupunki on solminut myös tulevaisuudessa alkavia koronvaihtosopimuksia. Korkoriskiä voidaan hallita kaupunginvaltuuston hyväksymien periaatteiden mukaisesti käyttämällä kiinteäkorkoisia lainoja, koronvaihtosopimuksia, korko-optioita tai edellisten yhdistelmiä. Vuodenvaihteessa kaikkia näitä sopimuslajeja oli käytössä.

Korkojohdannaissopimusten kesto (maturiteetti) oli osittain keskimääräisiä lainamaturiteetteja pidempi, koska kaupungin korollisen velan määrän arvioidaan kasvavan tulevina vuosina ja kaikki erääntyvät lainat jälleenrahoitetaan. Huomattava osa velasta, lähes 30 prosenttia, on konsernitilivelan muodossa ja se erääntyy teoriassa joka päivä, vaikka

käytännössä se onkin pitkäaikaista velkaa. Vuoden 2022 toteuman perusteella suunnitelmakauden (2022–2025) päätteeksi kaupungilla arvioidaan olevan korollista tasevelkaa noin 1397 milj. euroa.

Sopimukset: Vuoden 2022 lopussa kaupungilla oli solmittuna erilaisia korkojohdannaissopimuksia pääomaltaan 763,9 miljoonaa euron verran. Sopimuksista 516,6 miljoonaa euroa oli voimassa vuoden 2022 lopussa ja 247,3 miljoonaa euron suuruiset sopimukset astuvat joko varmasti tai ehdollisesti voimaan tulevaisuudessa. Ilman tulevaisuudessa voimaan astuvia koronvaihtosopimuksia suojausaste laskisi lähivuosina selvästi, kun taloussuunnitelmakauden mukainen velan kasvu huomioidaan.

Korkovirtariskin pienentäminen suojausastetta nostamalla tarkoittaa korkohintariskin kasvamista. Tällä tarkoitetaan riskiä johdannaissopimusten nykyarvon muutoksesta, kun korkotaso sopimuksen tekohetken jälkeen muuttuu. Muutos voi olla positiivinen tai negatiivinen sen mukaan nousevatko vai laskevatko korot. Koska sopimukset on tehty suojaavassa tarkoituksessa, eikä niitä ole tarkoitus purkaa kesken sopimuskauden, kaupunki ei saa tai maksa tällaista arvonmuutossummaa. Tyypillisesti, markkinamuutoksista riippumatta, sopimusten perusteella maksetaan ennalta sovittua kiinteätä korkoa ja vastaanotetaan 3 tai 6 kk:n euribor-korkoa.

Vuoden 2022 ottolainauksen kehityksestä on raportoitu kuukausittain pormestarille, konsernijohtajalle ja sisäiselle tarkastukselle. Kaupunginhallitukselle tietoja on annettu talousraporttien, välitilinpäätöksen ja tilinpäätöksen yhteydessä sekä tällä kerran vuodessa laadittavalla laajemmalla raportilla.